

Petitie voor voedselsoevereiniteit en klimaatrechtvaardigheid

- Analyse en voorstellen om de ‘vergeten’ voedsel-, energie- en klimaatcrises aan te pakken

In dit document doen wij voorstellen voor een rechtvaardiger handels-, landbouw-, klimaat- en energiebeleid. Wij doen dit op dit moment omdat de komende maanden cruciale beslissingen genomen worden over de voorziening in basisbehoeften en de toekomst van onze planeet. Zo wordt de VN-klimaattop in Durban Zuid-Afrika gehouden van 28 november t/m 9 december en is er een ministeriële WTO-top in Genève van 15 t/m 17 december. Ook staat voedsel op de agenda van de G20 op 3 en 4 november, en wordt er vanaf 12 oktober gesproken over de voorstellen voor een nieuw Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid, wat gaat gelden voor de periode van 2014 tot 2020.

Daarbij hebben het voorkomen van een desastreuze klimaatverandering, de bescherming van het recht op voedsel en het recht op levensonderhoud van boeren, herders en inheemse volkeren, alles te maken met de politieke keuze voor concurrentie op de wereldmarkt binnen de WTO en andere vrijhandelsverdragen.

Daarom zeggen wij NEE tegen:

- De EU-handelsstrategie *Trade, Growth and World Affairs* ¹. Deze – voor het publiek onbekende – strategie lijkt geschreven om de winsten van Europese multinationals te maximaliseren, maar leidt tot een sociale en milieucatastrofe binnen en buiten de EU. Binnen deze strategie worden toegang tot markten en grondstoffen buiten Europa als ‘grondrechten’ beschouwd en herleven koloniale tijden. Daarbij leidt de politieke keuze voor concurrentie op de wereldmarkt ertoe dat effectief Europees beleid binnen andere beleidsterreinen – zoals landbouw, klimaat, energie en biodiversiteit – onmogelijk wordt gemaakt. Iedere milieumaatregel verzwakt dan namelijk de internationale concurrentiepositie.
- De liberalisering van de handel in landbouwproducten; een politieke keuze die (pas) zo’n 20 (WTO en EU) tot 25 jaar (Wereldbank, IMF) geleden gemaakt is. Daarvoor realiseerde politici zich wel dat landbouw en vrijhandel niet samengaan, omdat boeren alleen duurzaam kunnen produceren voor een kostendeckende prijs.
- Deze vrijhandelsakkoorden omdat deze ook leiden tot toegang tot - en voortdurende uitputting van natuurlijke hulpbronnen (in ontwikkelingslanden) zoals land, water, mineralen en energie om luxeproducten te produceren voor de happy few met koopkracht, in plaats van de voorziening in basisbehoeften voor iedereen, nu en in de toekomst.
- Misleidende ‘oplossingen’ zoals zelfregulering – met vrijwillige en weinigzeggende criteria – door het bedrijfsleven (b.v. binnen ronde tafels voor soja en palmolie) in plaats van bindende sociale en milieuwetgeving, bescherming van mensenrechten en marktregulering.
- Onrechtvaardige en ineffectieve ‘klimaatooplossingen’ als het *Clean Development Mechanism*, CO₂-emissiehandel, biobrandstoffen en boomplantages in ontwikkelingslanden, waarmee ontwikkelde landen hun verantwoordelijkheid om hun energieverbruik drastisch te verminderen ontlopen. Het voorlopige klimaatakkoord uit 2010 zal daarbij (mogelijk) leiden tot een stijging van de temperatuur met 4 – 5 °C ², terwijl een stijging van 2 °C al kan leiden tot een onomkeerbare situatie. Kleinschalige boeren in ontwikkelingslanden krijgen al te maken met grootste negatieve gevolgen van deze klimaatverandering. Een deel van hen wordt ook nog van hun land verjaagd door dit soort maatregelen.

Tot nu toe hadden argumenten voor een politieke verandering die tot een ecologisch verantwoorde en sociaal rechtvaardige toekomst voor een ieder zouden kunnen leiden, weinig tot geen effect. De lobbymacht van grote multinationale bedrijven op de (inter)nationale overheden is te groot, de moed van politici om te ver af te wijken van *Business as Usual* is te

klein, en het geloof in de neoliberale ‘wereldreligie’ is onaangetast ondanks de economische, sociale en ecologische crises waar we midden in zitten. We doen echter een dringend beroep op u om in deze beslissende maanden voor het klimaat, de regulering van de wereldhandel en het Europese landbouwbeleid, de zaken goedschiks aan te pakken nu het nog kan.

Wij stellen voor dat de Nederlandse regering haar inzet - binnen de EU - als volgt wijzigt:

Voedselsoevereiniteit binnen landbouw- en handelsbeleid:

- De WTO-top in december is een mooie gelegenheid de al jaren voortslepende onderhandelingen in de *Doha Development Round* af te breken. Ook dient het *Agreement on Agriculture* over vrijhandel in de landbouw drastisch hervormd te worden, zodat voedselsoevereiniteit en respect voor mensenrechten maatgevend worden ³ (*zie hierna bij GLB voor de specifieke maatregelen*).
- Europa stopt met opdringen van de liberalisering van de landbouw binnen bilaterale en regionale handelsverdragen met de armste ontwikkelingslanden, zoals de *Economic Partnership Agreements* met de Europese oud-koloniën de zogenaamde ACP-landen.
- Ontwikkelingslanden mogen zo snel mogelijk hun importheffingen verhogen om zodoende hun voedselproductie via eigen boeren te beschermen. De Wereldbank en het IMF schrappen deze eisen tot liberalisering uit hun ‘hervormingsprogramma’s’.
- Handelsverdragen en het Europese Gemeenschappelijk LandbouwBeleid (GLB) voor de periode 2014 – 2020, worden dusdanig hervormd dat Europa zoveel mogelijk zelfvoorzienend wordt op gebied van voedsel, veevoer, hout, textiel en energie. Dat kan via:
  - o Importheffingen en productiebeheersing worden behouden of ingevoerd voor alle landbouwproducten zodat boeren kostendekkend betaald krijgen, en alle handelsversturende inkomens- en exportsubsidies kunnen worden afgeschaft.
  - o Zo wordt – ook verkapte – dumping in ontwikkelingslanden voorkomen én kunnen Europese boeren de alternatieven produceren voor producten (als soja, palmolie) die nu nog worden ingevoerd en leiden tot grote sociale- en ecologische problemen in het mondiale Zuiden.
  - o Gecombineerd met hogere milieu- en dierenwelzijneisen aan boeren én Europese ecotaxen, zal dit leiden tot een internalisering van alle kosten in de prijs aan de consument.
  - o De € 25 miljard die zo wordt bespaard op het GLB ⁴ wordt ingezet voor stimulering van ecologische, kleinschalige, regionale landbouw en verwerking, en voor gedecentraliseerde duurzame energieopwekking in Europa en in ontwikkelingslanden.
- Europese bedrijven en beleggingsfondsen wordt verboden land op te kopen in ontwikkelingslanden, om zo de Europese bijdrage aan de huidige *landgrab* te stoppen.
- Een hernieuwde EU-handelsstrategie moet leiden tot eerlijke handel met ontwikkelingslanden, een meer zelfvoorzienend Europa, een kringlooeconomie met een drastisch lager energieverbruik en meer werkgelegenheid. Ontwikkelingslanden krijgen dan een groot deel van hun markten en natuurlijke hulpbronnen terug voor hun eigen ontwikkeling, in een door henzelf gekozen tempo.

Klimaatrechtvaardigheid en energiezekerheid:

- De EU brengt het gebruik van fossiele brandstoffen en de uitstoot van broeikasgas t.o.v. 1990 met 50% terug voor 2017. Dit komt overeen met de voorstellen binnen de internationale ‘Overeenkomst van het volk’, opgesteld in 2010 in Bolivia. ⁵ Hiertoe worden de volgende maatregelen genomen:
  - o het *Clean Development Mechanism* en CO₂-emissiehandel worden afgeschaft;
  - o de Europese ecotaxen op fossiele brandstoffen worden drastisch verhoogd (en de belasting op arbeid wordt verlaagd);
  - o de subsidies op fossiele brandstoffen worden afgeschaft (in NL € 7,5 miljard per jaar ⁶);

- er gaat geen overheidsgeld meer naar aanleg van snelwegen, zeehavens en vliegvelden;
- de overheidsinvesteringen in het openbaar vervoer worden sterk uitgebreid;
- ook de zeevaart en luchtvaart krijgen te maken met drastische reductieverplichtingen voor hun uitstoot van broeikasgassen;
- invoering van een *feed-in-tarief* systeem (Duits model) in Nederland (en andere lidstaten), om decentrale duurzame elektriciteitsproductie met kostendeckende prijzen te stimuleren;
- de bouw van Nederlandse (en Europese) kolencentrales wordt gestaakt, de al in werking zijnde kolencentrales worden zo snel mogelijk (uiterlijk in 2020) gesloten;
- er komt een Europees importverbod op olie(producten) afkomstig van teerzanden;
- 50 tot 75% van de mondiale uitstoot van broeikasgassen kan worden voorkomen of vastgelegd door: het organische stofgehalte in landbouwgronden te verhogen, de intensieve veehouderij te beëindigen en over te gaan naar gemengde bedrijven, over te gaan naar geregionaliseerde voedselproductie, en door ontbossing en natuurvernietiging voor aanleg van plantages van exportgewassen en veeranches te stoppen.⁷
- de Europese biobrandstoffenrichtlijn (10% biobrandstof in 2020) wordt afgeschaft, tevens wordt de import van biobrandstoffen uit ontwikkelingslanden verboden.

Stoppen van de Nederlandse en Europese schending van mensenrechten en een einde aan *green washing*:

- Er wordt een parlementaire enquête (of onderzoek) uitgevoerd naar de huidige en toekomstige schending van mensenrechten als gevolg van het afsluiten van bilaterale- en regionale vrijhandelsverdragen, de WTO-verdragen, en de programma's van Wereldbank en IMF. Dit betreft met name het recht op voedsel, water en levensonderhoud. Nederland en de EU passen deze verdragen zo aan dat mensenrechtenschendingen niet langer voorkomen.
- Idem voor de huidige voorstellen voor een nieuw klimaatakkoord.
- Multinationals die via winning van grondstoffen, productie, import of handel bijdragen aan mensenrechtenschendingen in landen buiten Europa, worden hiervoor strafrechtelijk aansprakelijk gesteld, in het land van herkomst en/of het land waar het misdrijf is begaan.
- *Specifieke eis aan maatschappelijke organisaties:* Het Wereldnatuurfonds en Solidaridad trekken zich terug uit de *Round Table on Responsible Soy* en *Roundtable on Sustainable Palm Oil*.
- De Nederlandse overheid stopt de subsidiering aan genoemde *greenwash*-platforms. Ook de €100 miljoen aan overheidssubsidies aan het Initiatief Duurzame Handel worden drastisch teruggebracht en de programma's op gebied van soja, palmolie, suikerriet, tropisch hout en kweekvis worden gestaakt. Grootschalige import van deze producten is niet duurzaam mogelijk, en de IDH geeft importerende bedrijven onterecht een groen imago met belastinggeld.
- Om het huidige misbruik door het bedrijfsleven van de term 'duurzaam' te voorkomen wordt via een brede maatschappelijke discussie vastgesteld welke (bindende) criteria hiervoor gelden. Deze criteria gelden ook voor alle aankopen door de nationale, provinciale en lokale overheid.
Enkele suggesties: geen (indirecte) schending van mensenrechten, sluitende kringlopen van mineralen en zoet water, geen natuurvernietiging en geen verdrijving van boeren, herders en inheemse volkeren van hun land – inclusief door indirecte verandering van landgebruik, zo min mogelijk gebruik van fossiele brandstoffen, geen genetische manipulatie, respect voor het soorteigen gedrag van dieren in de veehouderij, en een zo laag mogelijke ecologische voetafdruk.

Voordelen van deze voorstellen

Door een veel meer zelfvoorzienend Europa (voedsel, veevoer, energie, hout en textiel), krijgen boeren in ontwikkelingslanden hun lokale markten en natuurlijke hulpbronnen terug voor hun eigen voedselproductie en levensonderhoud. Deze grotere zelfvoorziening en een drastische Europese energiebesparing, bieden ook de beste waarborg op toekomstige Europese voedsel- en energiezekerheid, biedt boeren in Noord en Zuid kostendekkende prijzen en consumenten eerlijke prijzen voor rechtvaardige en ecologische producten. Het levert ook veel nieuwe banen op in de (regionale) verwerkende industrie en handel. Kringlopen van steeds schaarser worden mineralen en zoet water worden gesloten, de Europese bijdrage aan klimaatverandering neemt drastisch af, de Europese bijdrage aan natuurvernietiging in ontwikkelingslanden wordt gestopt, en het Europese landbouwbudget wordt veel effectiever ingezet.

Maar vooral: Europa neemt haar verantwoordelijkheid en maakt zoveel mogelijk een einde aan het schenden van de mensenrechten op voedsel, water en levensonderhoud van mensen binnen en buiten Europa.

Deze voorstellen worden ondersteund door de volgende 28 organisaties en bedrijven (stand per 1-11-11):

- Amsterdams Vredescafé	- Radio Siwa Lima
- ASEED Europe - Action for Solidarity, Equality, Environment, and Diversity Europe	- Society "Sustainable development", Azerbeidzjan
- Atlantis Handelshuis BV/ St. Helderse Hallen	- SP - Werkgroep Land- en Tuinbouw Noord-Limburg
- Bangsa Adat Alifuru	- stichting Samenwerkingsverband Hoogland Indianen (SHI)
- Behoud de Parel (Noord-Limburg)	- Stichting Leven met de Aarde
- Climate Justice Action Nederland	- Stichting Nusa AlifURU
- Corporate Europe Observatory	- Vasten voor Vrede, België
- EVS - EcoVrede	- Wij stoppen steenkool
- Free West Papua Campaign (NL)	- Werkgroep Openheid naar de wereld, van de Zusters Franciscanessen van Etten
- Front Siwa Lima	- WILPF Nederland - Women's International League for Peace and Freedom
- Fund Rescue Maluku Sekarang	- Young & Fair
- Gifsoja.nl	- Zonnehoeve Ing. P.M.A. van IJzendoorn MEd
- Leef op Safe Horst aan de Maas	
- Museum Maluka (MuMa), Utrecht	
- Nieuw Nederland	
- NVLV – Netwerk Vitale Landbouw en Voeding	

Deze voorstellen worden ondersteund door de volgende 170 burgers in binnen- en buitenland (met eerst het supportteam, de (28) vasters en/of sprekers op Wereldvoedseldag 16 oktober):

Alowieke van Beusekom	Lies Visscher	Francine Thielen
seMUel Sahureka	Conny Bergé	Jan Juffermans, Voor <i>Mondiale Duurzaamheid</i>
Co van Melle, arts	Wilbrord Braakman	Marianne Juffermans
Thomas Reineke	Linda Coenen	Tracy Worcester, Engeland, documentaire- maakster <i>Pig Business</i>
Biju Negi, India	Paul Hendriksen	
Riky Schut-Hakvoort		

Sophie Schaffernicht, Oostenrijk	Laís Lima, Brazilië	Paul Geurts
Scott Cetie, Duitsland	Rashmi Painuly, India	Senada Rougoor-Mahalbasic
Kirsten Smallemberg	Luka van Tudor	Karlijn Dijkgraaf
Jan Assies	Michal Zareba	Jan Dijkgraaf
Edwin Cornelissen	Krishan Kalsi, India	Joris Heylen, België
Niels Gorisse	Annelies Schorpion, België	Lucija Talijancic, Kroatië
Irma Beusink	Jaya Mishra, India	Pelle Berting
Jan Schut	Paul Connor, Australië	Hugo Klip
Margreet van Wijk	Karen Eliot	Anton van Alebeek
Trees Daverveld	Dante Ryel, Canada	Baba Conteh, Zwitserland
Jan Willem van Leenhoff	Sara Svensson, Zweden	Iris van Alebeek
Klaas Strooker	Modroocka Klimova	Kartini Le Grand
Rix Kijne	Daria De	Greet Goverde
Renu Thakur, India	Małgorzata Bortko, Polen	Nico Schoen
Guus Geurts	Marek Griks	Jan Janssen
Hugo Beunder	Wiebe de Boer	Michael van Rengs
Oridek Ap	Pieter Jansen	Jacques Kelleners
<u>Overige ondersteuners:</u>	Didi Van Dijk	Bart Visscher
Lou Keune	Varpu Sairinen	Jelle de Groot
Hay Coenen	Kushal Neogy, India	Çağdaş Öğüt
Paulina Lovo	Elvira Helena Brock Mendoza	Jean Armand Bokally, Kameroen
Lily Marlene	Hylke Sierksma	Loes Berkhout
Eelco Fortuijn	Marc van der Sterren	Job van Weelden
Bart van Baardwijk	Liza Hirschegger	Ian Wagenhuis
Jayakumar Chelaton, India	Paulus Benny Bernady, Indonesië	Lin Tabak
David Sánchez Carpio, Spanje	Petra Lala	Rozi Konjo, Ethiopië

Eddy Lerou	Taru Salmenkari en Mussu, Finland	Monic van Houdt-Geurts
Ammy Langenbach	Mike Venekamp	Harry van Houdt
Monique Veenstra	Martijn Stekelenburg	Ger Vankoolwijk
Theo Weenink	Linda van IJendoorn	Luc Vankrunkelsven, <i>Wervel</i> , België
Alec Boswijk	Patricia Bergink	Els van Dongen
Brenda Strooker	Cokky Klein Hofmeijer	Lucas Buur
Irmi Salzer, Oostenrijk	Sibe Jan Kramer	A. Matahelumual
Pankaj Bhuskan, India	Mariana Cristova, Bulgarije	Gerard Floor
Stephan Eshuis	Marja van Hedel	Jacob M. Sahureka
To Elting	Esin Candan, Turkije	Jacqueline Vorst Benghazi
zr. Ancilla Martens	Carllien van de Stadt-Sabel	Benjamin Pessy
zr. Jacoba de Ceuster	Niels Hollenbeek Brouwer	Dirk Hart
zr. Augustina Bastiaansen	Erna Klaasse-vanMaaren	Naomi Sahureka
zr. Jean-Marie Verhulst	Joke Coldenhoff	Mireille van Hout
Netty Sanchez	Antonis Koul, Griekenland	Milly Cuijpers
Rentia Krijnen	Cevher Demir, Turkije	M.W. Sahureka
Pablo Eppelin	Louis Banens	John Habets
Jeannette Albers	Abraham Jochem	Jaap Schouls
Jenny Gkougki, Griekenland	Fred van Eenbergen	Edwin Matahelumual
Anwar Siwa	Janneke Juffermans	Ans van Oers
Caroline Docters van Leeuwen	Anne Maatoke	José van Leeuwen
John La Haye	Edwin de Bruijn	M. Talarima
Anastasia Poimenidou, Griekenland	Joop Eggermont	D. Tuynman
Piet van der Lende	Sibbe Jan Kramer	Geurt van de Kerk
Jaap Simonis	Fenna Bastiaansen	Rymke Wiersma
Nellie Werner	Rosan Stuijt	Ingrid van der Beele
	Peter Huber	Floor Hermans

Mart Schellekens

Werkgroep Voedselrechtvaardigheid: www.foodjustice.eu

Contactpersoon:

Guus Geurts

020 – 638 7578

06 – 4397 9849

guusgeurts@yahoo.com

www.guusgeurts.nl

31 oktober 2011

---

¹ *Trade, Growth and World Affairs – Trade policy as a core component of the EU's 2020 strategy*, European Commission DG Trade, November 2010, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf

² *The Cancún Agreement: Not Worth Cheering*, Friends of the Earth Europe, 20 december 2010, pagina 2, zie: http://www.foeeurope.org/climate/download/Cancun_20_12_2010.pdf

³ *Rebuilding the WTO Agreement on Agriculture on food sovereignty*, Jacques Berthelot, Solidarité, 30 mei 2011, zie: <http://solidarite.asso.fr/IMG/pdf/Rebuilding-the-Agreement-on-Agriculture-on-food-sovereignty.pdf>

⁴ *Assessment of the budgetary effects of the 'New Policy'*, JM Boussard and others, December 2010, pag. 8, zie: <http://www.europeanfooddeclaration.org/sites/default/files/10%2012%2013%20budget%2021%20dec.doc>

⁵ De *Overeenkomst van het Volk* werd opgesteld is tijdens *The World People's Conference on Climate Change and the Rights of Mother Earth* in Bolivia in 2010. Zie: <http://pwccc.wordpress.com/support/>

⁶ *Miljarden steun onnodig op de energiemarkt*, Liesbeth van Tongeren, 22 juni 2011, <http://kamerledenbloggen.groenlinks.nl/node/69697>

⁷ Zie: *Small farmers can cool the planet*: http://www.grain.org/o_files/climatecrisis-presentation-11-2009.pdf